

Moduł 6. Metoda KiVa w zapobieganiu znęcaniu się

Ten moduł wprowadza nauczycieli w metodę KiVa, oparty na dowodach program przeciwdziałania znęcaniu się, opracowany na Uniwersytecie w Turku w Finlandii. Program ten opiera się na podejściu obejmującym całą szkołę, aby zapobiegać i zwalczać znęcanie się, angażując całą społeczność szkolną, w tym nauczycieli, uczniów i rodziców.

**Co-funded by
the European Union**

Przegląd metody KiVa

Metoda KiVa wyróżnia się na tle tradycyjnych metod przeciwdziałania znęcaniu się, ponieważ koncentruje się nie tylko na bezpośredniej interwencji, ale również na edukacji prewencyjnej, której celem jest zmiana norm społecznych sprzyjających zachowaniom znęcania się. Badania pokazują, że KiVa jest wysoce skuteczna w zmniejszaniu wskaźników znęcania się i wiktymizacji, a szkoły odnotowują znaczny spadek liczby incydentów znęcania się po jej wdrożeniu (Kärnä i in., 2011).

Program kładzie nacisk na dynamikę grupy, która sprzyja zastraszaniu, przesuwając punkt ciężkości z samego karania sprawców na umożliwienie osobom postronnym występowania w roli obrońców ofiar (Garandeau i in., 2014). Ta zmiana ma na celu stworzenie środowiska, w którym zastraszanie jest społecznie nieakceptowalne, a tym samym zmniejszenie prawdopodobieństwa wystąpienia takich incydentów.

Szkolenie nauczycieli

Equips educators with skills to identify various forms of bullying, understand the dynamics that sustain it, and intervene effectively. Teachers learn to recognize both overt forms like physical aggression and covert forms like social exclusion or cyberbullying (Salmivalli, 2010).

Zaangażowanie studentów

Obejmuje ustrukturyzowane lekcje mające na celu promowanie empatii, współpracy i inkluzywności wśród rówieśników. Te interaktywne lekcje obejmują dyskusje, ćwiczenia z odgrywaniem ról i zajęcia grupowe, które zachęcają uczniów do krytycznego myślenia o swoich działaniach i ich wpływie na innych (Salmivalli i in., 2011).

Podejście obejmujące całą szkołę
Buduje wspólne przekonanie, że znęcanie się jest niedopuszczalne i że każdy ma swój udział w jego zapobieganiu. Program kładzie nacisk na pracę zespołową i wsparcie rówieśnicze, ucząc uczniów, jak działać jako obrońcy i sojusznicy wobec osób, które mogą być narażone.

Kiedy osoby postronne czują się pewnie i wiedzą, jak bezpiecznie interweniować, liczba przypadków znęcania się znacznie spada (Garandeau i in., 2014). To wzmacnia przekonanie, że zapobieganie znęcaniu się to wysiłek zbiorowy, a nie wyłącznie odpowiedzialność nauczycieli lub dyrektorów szkół.

Praktyczne zastosowania metody KiVa

Szkoły wdrażające program KiVa zgłaszają skuteczne wykorzystanie grup wsparcia rówieśniczego i dyskusji interaktywnych w celu wzmocnienia zasad programu. Grupy wsparcia rówieśniczego zapewniają dodatkową pomoc uczniom, którzy doświadczyli znęcania się lub są na nie narażeni, umożliwiając im omówienie swoich doświadczeń w bezpiecznym środowisku i opracowanie strategii radzenia sobie z przyszłymi incydentami, przy wsparciu przeszkolonych facylitatorów (Salmivalli i in., 2011).

Interaktywne dyskusje w klasie to kolejna skuteczna strategia stosowana w programie KiVa. Podczas tych dyskusji nauczyciele przedstawiają hipotetyczne sytuacje lub studia przypadków z życia wzięte, aby pobudzić dialog i zachęcić uczniów do dzielenia się swoimi przemyśleniami i odpowiedziami. Ta metoda pomaga uczniom zrozumieć różne perspektywy, budować empatię i rozwijać umiejętności rozwiązywania problemów..

Na przykład nauczyciel może poprowadzić dyskusję, w której uczniowie identyfikują zachowania stanowiące znęcanie się i zastanawiają się, jak osoby postronne mogłyby konstruktywnie interweniować (Williford i in., 2013). Ćwiczenia te promują proaktywne podejście do radzenia sobie z znęcaniem się i budują poczucie współodpowiedzialności wśród uczniów.

Ponadto program KiVa wykorzystuje zasoby online i narzędzia wirtualne, aby angażować uczniów poza tradycyjnymi lekcjami. Narzędzia te obejmują gry edukacyjne i interaktywne aktywności, które wzmacniają kluczowe przesłania programu i pozwalają uczniom ćwiczyć reakcje w symulowanych sytuacjach nękania (Kärnä i in., 2011).

To wielopłaszczyznowe podejście gwarantuje, że uczniowie nie tylko poznają znaczenie empatii i wsparcia w teorii, ale także stosują te koncepcje w praktyce, przyczyniając się do bezpieczniejszego i bardziej inkluzywnego środowiska szkolnego. Połączenie zajęć stacjonarnych z zasobami cyfrowymi zapewnia wiele punktów styku, wzmacniając przekazy i umiejętności antyprzemocowe.

Ustrukturyzowane lekcje w programie KiVa

Prowadzenie zajęć w klasach w ramach programu KiVa opiera się na metodycznym podejściu, którego celem jest zaangażowanie uczniów i kształtowanie postaw antyprzemocowych. Skuteczna realizacja opiera się na jasnej strukturze, która maksymalizuje zaangażowanie uczniów i efekty uczenia się.

Wprowadzenie i przygotowanie sceny

Rozpoczynaj każdą lekcję od omówienia tematu, jasno wyjaśniając cele sesji. Upewnij się, że uczniowie rozumieją znaczenie lekcji i jej związek z ich codziennym życiem szkolnym. Stwórz bezpieczną przestrzeń, ustalając jasne zasady, które zachęcają do szacunku i uczestnictwa (Kärnä i in., 2011).

Interaktywne techniki nauczania

Wykorzystuj historie i scenariusze z życia wzięte, aby zachęcić uczniów do dyskusji. Pomaga to uczniom nawiązać emocjonalną więź z materiałem, co zwiększa efektywność nauki. Wykorzystuj filmy i prezentacje wizualne, które pokazują pozytywne interakcje z rówieśnikami i podkreślają wagę przeciwstawiania się znęcaniu (Williford i in., 2013).

Ustrukturyzowane aktywności i ćwiczenia

Wprowadź ćwiczenia z odgrywaniem ról, w których uczniowie wcielają się w różne role w sytuacji nękania – na przykład sprawcy, ofiary i świadków. Taka praktyka pomaga uczniom wczuć się w różne perspektywy i zrozumieć wpływ ich działań (Salmivalli i Poskiparta, 2012). Zadbaj o to, aby te ćwiczenia były ustrukturyzowane i ukierunkowane, aby zachować ich konstruktywny charakter.

Odgrywanie ról jest szczególnie skuteczne w promowaniu empatii i aktywnego zachowania osób postronnych. Podczas realizacji ćwiczeń z odgrywaniem ról nauczyciele powinni tworzyć przejrzyste scenariusze, które odzwierciedlają realistyczne sytuacje związane z przemocą, odpowiednie dla grupy wiekowej uczniów. Role powinny być rotacyjne między uczniami, aby umożliwić im szersze zrozumienie różnych perspektyw, jednocześnie pamiętając o uczniach, którzy mogli doświadczyć przemocy i mogą być wrażliwi na niektóre role.

Po każdym ćwiczeniu, przeprowadzenie sesji podsumowującej, podczas której uczniowie mogą wyrazić swoje uczucia i spostrzeżenia, jest kluczowe dla wzmocnienia umiejętności emocjonalnych i społecznych niezbędnych do przeciwdziałania znęcaniu się. Powiązanie lekcji z praktycznymi zastosowaniami poprzez omówienie, jak uczniowie mogą wykorzystać zdobytą wiedzę w interakcjach w szkole, podkreśla wagę stawiania w obronie rówieśników i szukania pomocy u nauczycieli lub zaufanych dorosłych.

Kierowana refleksja

Zachęcaj uczniów do refleksji nad zdobytą wiedzą i zapisywania lub dzielenia się pomysłami na zastosowanie jej w sytuacjach z życia codziennego. To wzmacnia ich zrozumienie i pomaga im przyswoić strategie przeciwdziałania znęcaniu się (Salmivalli, 2018).

Mediacja i monitoring rówieśniczy

Mediacja rówieśnicza jest integralną częścią metody KiVa, umożliwiając uczniom aktywny udział w rozwiązywaniu konfliktów i zapobieganiu znęcaniu się. Szkolenie nauczycieli w zakresie skutecznego wdrażania i nadzorowania mediacji rówieśniczej może znacząco zwiększyć jej skuteczność.

1 Zrozumienie roli mediatorów rówieśniczych

Mediatorzy rówieśniczy to studenci przeszkoleni w zakresie pomocy w rozwiązywaniu drobnych konfliktów i wspierania ofiar przemocy. Nauczyciele powinni najpierw zdobyć wiedzę niezbędną do wyboru i szkolenia takich mediatorów. Kryteria wyboru obejmują takie cechy jak empatia, dobre umiejętności komunikacyjne i umiejętność zachowania neutralności (Salmivalli i Poskiparta, 2012).

2 Szkolenie mediatorów rówieśniczych

Nauczyciele powinni prowadzić warsztaty lub sesje szkoleniowe skupiające się na aktywnym słuchaniu, umiejętnościach rozwiązywania konfliktów i poufności. Ćwiczenia z odgrywaniem ról są cennym narzędziem w szkoleniu mediatorów w zakresie radzenia sobie z różnymi typami sytuacji konfliktowych. Nauczyciele powinni modelować te ćwiczenia, zanim poprowadzą uczniów przez nie (Williford i in., 2013).

3 Wytyczne dla nauczycieli podczas mediacji

Nauczyciele powinni pełnić rolę moderatorów i systemów wsparcia, interweniując tylko wtedy, gdy jest to konieczne, aby zapewnić konstruktywny charakter procesu. Omówienie z mediatorami rówieśniczymi po sesjach pomaga w refleksji nad doświadczeniem, identyfikacji mocnych stron i wskazaniu obszarów wymagających poprawy (Kärnä i in., 2011).

Strategie ciągłej obserwacji

Monitorowanie skuteczności mediacji rówieśniczych i ogólnych działań na rzecz przeciwdziałania znęcaniu się jest kluczowe dla utrzymania sukcesu programu KiVa. Nauczyciele powinni prowadzić regularne, dyskretne obserwacje w czasie wolnym, takim jak przerwy i obiad, aby identyfikować potencjalne konflikty i oceniać obecność pozytywnych interakcji z rówieśnikami. Listy kontrolne i dzienniki obserwacji mogą być przydatnymi narzędziami do śledzenia zachowań, odnotowując zarówno przypadki znęcania się, jak i przypadki skutecznej interwencji mediatorów rówieśniczych (Salmivalli, 2018).

Regularne informacje zwrotne od uczniów, w tym tych, którzy korzystali ze wsparcia mediatorów rówieśniczych, mogą dostarczyć cennych informacji na temat wpływu programu. Ankiety lub nieformalne rozmowy pozwalają ocenić postrzeganie uczniów i poczucie bezpieczeństwa w środowisku szkolnym. Nauczyciele powinni organizować okresowe spotkania z mediatorami rówieśniczymi, aby omawiać swoje doświadczenia i dzielić się wyzwaniami, promując tym samym ciągłą naukę i doskonalenie praktyk mediacyjnych.

Studia przypadków: metoda KiVa w działaniu

Studium przypadku 1: Wdrażanie mediacji rówieśniczej w miejskiej szkole średniej

Szkoła średnia Hillcrest, położona w ruchliwej dzielnicy miejskiej, odnotowała wzrost liczby przypadków przemocy słownej w czasie przerw. Szkoła zdecydowała się wdrożyć program KiVa, kładący nacisk na mediację rówieśniczą.

Realizacja

- Nauczyciele wybrali 10 uczniów z klas 6–8, którzy wykazali się cechami przywódczymi i empatią
- Studenci Studenci uczestniczyli w dwutygodniowych warsztatach, podczas których uczyli się rozwiązywania konfliktów, aktywnego słuchania i praktyk poufności.
- Podczas konfliktu w porze lunchu, podczas którego jeden z uczniów, Alex, był wielokrotnie poniżany przez rówieśników, dwóch przeszkolonych mediatorów pod nadzorem nauczyciela wkroczyło do akcji
- Mediatorzy ułatwili dyskusję, w której wszyscy zaangażowani studenci podzielili się swoimi perspektywami i osiągnęli wzajemne zrozumienie

Wynik

Sesja zakończyła się przyznaniem przez agresorów wpływu ich zachowania i zgodą na zmianę działań. Alex zgłosił, że czuje się bezpieczniej i bardziej wspierany, a mediatorzy nabrali pewności siebie w swojej roli. Nauczyciele odnotowali mniej incydentów z udziałem tej samej grupy w ciągu następnego miesiąca.

Studium przypadku 2: Ustrukturyzowane lekcje w wiejskiej szkole podstawowej

Szkoła podstawowa Pine Valley, niewielka szkoła w wiejskiej społeczności, zauważyła subtelne zachowania związane z zastraszaniem, takie jak wykluczenie i rozsiewanie plotek, wśród uczniów piątej klasy. Szkoła zdecydowała się włączyć lekcje w ramach programu KiVa do swojego tygodniowego planu zajęć.

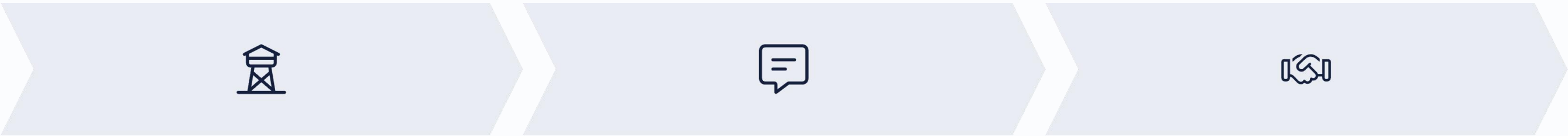
Wychowawca wprowadził cotygodniowe lekcje poświęcone empatii i konsekwencjom znęcania się.

Obejmowały one sesje opowiadania historii, podczas których uczniowie dzielili się osobistymi doświadczeniami związanymi z poczuciem wykluczenia oraz omawiali swoje odczucia i to, co mogliby zrobić inaczej. Stworzono ćwiczenia z odgrywaniem ról, w których uczniowie wcielali się w ofiary wykluczenia z gier, a pozostali w role biernych obserwatorów i osób broniących.

Podczas dyskusji po ćwiczeniach uczniowie wyrazili nowe zrozumienie siły, jaką mają jako bierni obserwatorzy, aby zapobiegać znęcaniu się. Obserwacje po ćwiczeniach wykazały, że uczniowie, którzy uczestniczyli w odgrywaniu ról, byli bardziej skłonni włączyć innych do swoich działań, a nauczyciele zgłaszali mniej przypadków wykluczenia.

Studium przypadku 3: Ciągły monitoring w podmiejskiej szkole średniej

Szkoła średnia Greenfield, położona na przedmieściach, doświadczyła sporadycznych incydentów cyberprzemocy zgłaszanych przez uczniów. Nauczyciele zdecydowali się na wprowadzenie ciągłej obserwacji i działań następczych w celu monitorowania skuteczności praktyk KiVa..

Strategia obserwacji

Nauczyciele wprowadzili zaplanowane okresy obserwacji w okresach wysokiego ryzyka, takich jak przerwy obiadowe i między zajęciami. Korzystając z listy kontrolnej, rejestrowali interakcje oraz oznaki wykluczenia lub agresywnego zachowania.

Pętla sprzężenia zwrotnego

W szkole wprowadzono anonimowy system informacji zwrotnej, w którym uczniowie mogli zgłaszać swoje doświadczenia związane z mediatorami rówieśniczymi lub incydentami znęcania się.

Spotkania kontrolne

Nauczyciele i mediatorzy rówieśniczy spotykali się regularnie, aby omówić trendy zaobserwowane w obserwacjach i wynikach mediacji.

W ciągu semestru dane zebrane z obserwacji i informacji zwrotnych wykazały 30% spadek liczby zgłaszanych przypadków cyberprzemocy. Uczniowie wyrazili poczucie większego bezpieczeństwa, a nauczyciele odnotowali poprawę relacji z rówieśnikami.

Pytania do dyskusji na temat studium przypadku

1. Które aspekty mediacji rówieśniczej okazały się najskuteczniejsze w studium przypadku 1 i dlaczego?
2. W jaki sposób ustrukturyzowane lekcje przedstawione w studium przypadku 2 pomogły zmienić postrzeganie przez uczniów ich roli w zapobieganiu znęcaniu się?
3. Jakie dodatkowe środki monitorowania mogłaby rozważyć szkoła średnia Greenfield High School w celu zwiększenia skuteczności programu KiVa?

Te studia przypadków pokazują wszechstronność metody KiVa w różnych środowiskach szkolnych i grupach wiekowych. Czynniki sukcesu obejmują konsekwentne wdrażanie, adaptację do konkretnych kontekstów szkolnych oraz ciągłe monitorowanie i dostosowywanie strategii w oparciu o informacje zwrotne i obserwowane rezultaty.

Sprawiedliwość naprawcza w metodzie KiVa

Sprawiedliwość naprawcza w szkołach ma na celu naprawienie szkód i odbudowanie zaufania w społeczności szkolnej. Przenosi ona nacisk z kary na odpowiedzialność i zrozumienie, zachęcając uczniów do uczenia się na błędach i zrozumienia swojej roli w budowaniu pozytywnej społeczności (Cornell i in., 2015). Morrison (2013) podkreśla skuteczność praktyk naprawczych w ograniczaniu znęcania się i wspieraniu inkluzywnego klimatu w szkołach.

W praktyce sprawiedliwości naprawczej przestępcy są zachęceni do wzięcia pełnej odpowiedzialności za swoje czyny, zrozumienia wyrządzonej szkody i aktywnego działania na rzecz jej naprawienia. Dwoma głównymi metodami wdrażania sprawiedliwości naprawczej w ramach programu KiVa są kręgi naprawcze i konferencje.

Kręgi Regeneracyjne

- Kręgi naprawcze mogą mieć charakter proaktywny lub reaktywny i mają na celu budowanie relacji oraz rozwiązywanie konfliktów. Z perspektywy reaktywnej, gromadzą one ofiarę, sprawcę i wszystkie strony dotknięte incydem, aby otwarcie omówić incydent, jego skutki i możliwe rozwiązania. Krąg jest prowadzony przez przeszkolonego nauczyciela lub mediatora rówieśniczego, a wszyscy siedzą w kręgu, aby symbolizować równość i współodpowiedzialność.
- Zaczynij od oświadczenia otwierającego, które będzie miało ton pełen szacunku i bezstronny
 - Każdy uczestnik dzieli się swoimi odczuciami i perspektywą
 - Mediator dba o to, aby wysłuchano wszystkich głosów i aby rozmowa pozostała konstruktywna (Bradshaw in., 2014)
 - Zamknij sesję, wspólnie ustalając plan rozwiązania konfliktu i zapobiegania przyszłym incydom

Konferencje naprawcze

Konferencje naprawcze to bardziej formalne spotkania reaktywne, w których uczestniczą sprawca, ofiara, nauczyciele i rodzice. Celem konferencji jest zajęcie się poważnymi lub powtarzającymi się przypadkami znęcania się.

- Przygotuj wszystkich uczestników, omawiając wcześniej cel i przebieg konferencji (w tym zasady podstawowe)
- Każdy uczestnik dzieli się swoją perspektywą, skupiając się na wpływie szkody
- Uczestnicy omawiają skutki emocjonalne, społeczne i praktyczne incydu
- Grupa wspólnie opracowuje plan naprawy szkód i zapobiegania przyszłym problemom

Oba podejścia kładą nacisk na uzdrawiające relacje, a nie na karę, stwarzając możliwości autentycznego zrozumienia i zmiany zachowania. Koncentrując się na wyrządzonej krzywdzie, a nie na łamaniu zasad, sprawiedliwość naprawcza pomaga uczniom rozwijać empatię i brać odpowiedzialność za swoje działania w sprzyjającym środowisku.

Studium przypadku: Wdrażanie sprawiedliwości naprawczej po incydencie znęcania się

W niniejszym studium przypadku analizowano, w jaki sposób szkoła skutecznie wykorzystała zasady sprawiedliwości naprawczej w rozwiązaniu problemu znęcania się, w którym uczestniczyło dwóch uczniów: Jordan i Alex.

Wdrażanie metody KiVa: najważniejsze wnioski

Podejście obejmujące całą szkołę

Metoda KiVa jest najskuteczniejsza, gdy jest wdrażana jako kompleksowy program obejmujący całą szkołę, angażujący nauczycieli, uczniów i rodziców. W ten sposób powstaje spójny przekaz, że znęcanie się jest niedopuszczalne i że każdy ma swój udział w jego zapobieganiu (Salmivalli i in., 2011).

Rozwój empatii

Ustrukturyzowane lekcje i zajęcia promujące empatię, współpracę i inkluzywność są kluczowe dla zmiany dynamiki rówieśniczej sprzyjającej znęcaniu się. Ćwiczenia z odgrywaniem ról pomagają uczniom zrozumieć różne perspektywy (Williford i in., 2013).

Praktyki naprawcze

Podejście sprawiedliwości naprawczej przesuwając punkt ciężkości z kary na odpowiedzialność i zrozumienie, pomagając uczniom uczyć się na błędach, jednocześnie naprawiając szkody w relacjach (Cornell i in., 2015).

Metoda KiVa stanowi znaczący postęp w zapobieganiu znęcaniu się, ponieważ uwzględnia dynamikę społeczną, która sprzyja znęcaniu się, zamiast skupiać się wyłącznie na pojedynczych sprawcach i ofiarach. Wzmacniając pozycję osób postronnych, rozwijając empatię i budując poczucie odpowiedzialności poprzez praktyki naprawcze, szkoły mogą tworzyć środowiska, w których znęcanie się staje się społecznie nieakceptowalne.

Badania konsekwentnie dowodzą skuteczności tego podejścia, a szkoły zgłaszają znaczny spadek liczby przypadków nękania po jego wdrożeniu. Studia przypadków przedstawione w niniejszym dokumencie ilustrują, jak metodę KiVa można dostosować do różnych kontekstów szkolnych, zachowując jednocześnie jej podstawowe zasady.

Szkolenie nauczycieli

Odpowiednie szkolenie wyposaża nauczycieli w umiejętności rozpoznawania różnych form znęcania się i skutecznej interwencji. Zrozumienie zarówno jawnych, jak i ukrytych form znęcania się jest kluczowe dla kompleksowej profilaktyki (Salmivalli, 2010).

Mediacje rówieśnicze

Przygotowanie uczniów do roli mediatorów rówieśniczych pozwala im aktywnie uczestniczyć w rozwiązywaniu konfliktów i tworzy dodatkowe systemy wsparcia w społeczności szkolnej (Salmivalli i Poskiparta, 2012).

Ciągły monitoring

Regularna obserwacja, zbieranie informacji zwrotnych i analiza danych są niezbędne do oceny skuteczności programu i wprowadzania niezbędnych zmian w celu utrzymania pozytywnych wyników (Kärnä i in., 2011).